

Sinds de terugkeer van de wolf in Nederland verliezen hoefdierhouders jaarlijks dieren aan predatie door de wolf. Met de inzet van preventieve maatregelen zoals wolfwerende afrasteringen en de inzet van kuddebeschermingshonden is het conflictarm samenleven met de wolf mogelijk.

Kuddebeschermingshonden behoren tot een groep eeuwenoude werkhonden die ontstaan en geselecteerd zijn op het beschermen van vee tegen roofdieren.

Door de eeuwen van het bestaan van kuddebeschermingshonden heen hebben zij constant veranderingen meegemaakt. Zij kunnen zich goed aanpassen aan veranderde omstandigheden en zich soepel aanpassen aan verschillende bedrijfsvoering typen, omgevingen en manieren van werken. Om dit te bereiken zijn structuur, consequent gedrag, geduld in het te doorlopen proces en advies en begeleiding van een professional noodzakelijk.

Behalve dat de herder en de honden op elkaar ingespeeld moeten raken, moeten ook de te beschermen hoefdieren aan de honden wennen. Het proces om een werkhond als kuddebeschermingshond in te zetten is een tijdsintensieve investering, van enkele maanden tot meer dan een jaar.

De omgang met recreanten en kuddebeschermingshonden is, onder begeleiding van een professional, goed onder de knie te krijgen. Vaak vormen recreanten de meest verstorende factor in het werken met kuddebeschermingshonden. Het gaat zowel om mensen als passant, mensen met honden, fietsen of paarden.

Door de keuze voor de juiste een kuddebeschermingshond en begeleiding in het proces leren kuddebeschermingshonden met alles omgaan terwijl ze onder controle zijn, ook in gebieden waar mensen aanwezig zijn. Omdat recreanten de voornaamste uitdaging zijn is publieke educatie belangrijk en ook goede communicatie met borden is noodzakelijk. Verder verdient het de voorkeur om nachtkralen verder van het pad af te leggen.

Er zijn inmiddels in Nederland een aantal pilots met kuddebeschermingshonden nog lopend en/of uitgevoerd. Om een zo goed mogelijk resultaat te hebben voor het beschermen van vee met kuddebeschermingshonden zijn de volgende aanbevelingen en voorwaarden uit de ervaringen met reeds uitgevoerde en lopende pilots gekomen:

- Enkel kuddebeschermingshonden uit werklijnen worden geschikt geacht om vee te beschermen. Indien het een hond uit werklijn betreft, zijn er verschillende rassen met verschillende eigenschappen geschikt als kuddebeschermingshond. Hiertoe is een rassenwijzer samengesteld: [KBH Rassenwijzer \(bij12.nl\)](http://KBH.Rassenwijzer(bij12.nl)). Voor de aanschaf van een kuddebeschermingshond wordt het aangeraden om een expert te raadplegen welke hond past bij de omstandigheden van de dierhouder/herder.
- Intakegesprek en verdere advisering bij de aanschaf van kuddebeschermingshonden is aan te bevelen voor het succes van de bescherming door de kuddebewakingshonden. Een professional zoekt de goede combinatie van honden, is bekend met welke honden 'honden uit werklijnen zijn' en maakt een match tussen de houder en de gedragskenmerken van de hond. Ook is belangrijk om vast te stellen dat de herder de drive heeft om te werken met kuddebeschermingshonden en zich bewust is van de tijds- en kosteninspanning die de aanschaf van de hond met zich meebrengt.
- Certificering van kuddebeschermingshonden in Nederland is noodzakelijk en dient te worden opgestart. Een kuddebeschermingshond wordt na 2 jaar worden nogmaals beoordeeld om te beoordelen of de hond het juiste gedrag vertoont. Dit certificaat kan juridisch handvatten bieden (verzekering aansprakelijkheid).
- Communicatie en eenduidige voorlichting van het publiek (opvallende borden met uitleg terplekke, campagnes in regio-dagbladen, artikelen in tijdschriften landelijk breed, flyers

terplekke). Uitleg van wat een kuddebeschermingshond doet en hoe hij leeft (dag en nacht buiten met de kudde) is nodig voor draagvlak van het publiek. Het welbevinden van een werkhond is anders dan het welbevinden van een gezelschapshond.

- Camera monitoring, in geval van onbegrepen angstig gedrag van schapen of reactief gedrag van honden, kan uitkomst brengen over de oorzaak van het gedrag en verdient de aanbeveling.
- Het behouden van een vaste kern van de schapen bij de kuddebeschermingshonden is aan te bevelen voor de rust en continuïteit in de kudde.
- Het bijhouden van een incident-registratie is noodzakelijk.
- Kennisuitwisseling tussen herders met kuddebeschermingshonden moet gestimuleerd worden. Belangrijk om ervaringen en tips te delen, om te voorkomen dat herders afhaken bij incident of tegenslag met de kuddebeschermingshonden.
- Provincies kunnen besluiten een subsidie te verstrekken voor de aanschaf en eventueel het onderhoud van een kuddebeschermingshond. Hiertoe zullen normbedragen worden bepaald. Het certificaat is een voorwaarde voor het verkrijgen van de subsidie.

Met de juiste voorbereiding, advisering, inzet en levert het werken met kuddebeschermingshonden goede resultaten als preventieve wolfwerende mogelijkheid ter bescherming van vee.

In Gelderland, Overijssel, Limburg en Brabant is ervaring opgedaan met pilots met kuddebeschermingshonden.

De rapporten die hier als bron gebruikt worden zijn:

- Bescherm je vee (Limburg) [Verslag Bescherm je Vee Limburg.pdf \(arkrewilding.nl\)](#)
- Evaluatie pilot Kuddebeschermingshonden 2022-2024 (Gelderland) [Evaluatie pilot Kuddebeschermingshonden 2022 - 2024 \(gelderland.nl\)](#)
- [Rapportage Pilot Kuddewaakhonden.pdf \(arkrewilding.nl\)](#)

Daarnaast is een werkbezoek met ^{5.1.2.e} aan schapenhouder ^{5.1.2.e} (die werkt met twee kuddebeschermingshonden) gebruikt voor informatie in bovenstaande tekst.